

ŠEST POZNÁMEK O KULTUŘE

VÁCLAV HAVEL

(1)

Považuji to sice za dost nepravděpodobné, teoreticky však nemohu vyloučit, že zítra dostanu nějaký báječný nápad a do týdne napíšu svou nejlepší hru. Právě tak je ale možné, že už nikdy nenapíšu vůbec nic.

Nemůže-li jeden jediný autor, který už není právě začínající a dalo by se tudíž očekávat, že aspoň zhruba zná své možnosti i meze, předvídat téměř vůbec svou vlastní literární budoucnost, jak by pak někdo mohl předvídat, co se - obecně - bude v kultuře dít?

Existuje-li sféra, u níž je ze samé její podstaty vyloučena jakákoli prognostika, pak to je právě kultura, a to speciálně umění a humanitní vědy. (V přírodních vědách - snad - lze aspoň rámcově cosi předvídat.)

Možností, které mohou u nás v kultuře nastat, je nespočítatelně: možná se zesílí policejní tlaky, mnoho dalších umělců i vědců odejde do exilu, mnoho jiných ztratí chuť do čehokoli i poslední zbytky fantazie, a celá tak zvaná «druhá kultura» zvolna vymře, zatímco ta «první» se stane už úplně sterilní. Možná se naopak «druhá kultura» náhle a nečekaně rozroste do nebývalých rozměrů a tvarů a svět se bude divit a vláda žasnout. Možná se začne naopak lavinovitě probouzet «první kultura», vzdmou se v ní zcela nepravděpodobné «nové vlny» a «druhá kultura» se tiše, nenápadně a ráda rozplyne v jejím stínu. Možná se na obzoru náhle vynoří zcela originální tvůrčí talenty a duchovní iniciativy, které se rozvinou kdesi v docela novém prostoru na pomezí obou dosavadních kultur tak, že obě na to budou jen překvapeně zírat. Možná se naopak neobjeví vůbec nic nového a všechno bude pořád stejné: Dietl bude pokračovat ve svých seriálech a Vaculík ve svých fejetonech. Ve výčtu takových a podobných možností bych mohl pokračovat libovolně dlouho, aniž bych měl sebemenší důvod kteroukoli z nich považovat za výrazně pravděpodobnější, než kteroukoli jinou.

Tajemství budoucnosti kultury je obrazem samé záhady lidského ducha.

Proto - vyzván k úvaze o vyhlídkách československé kultury - nebudu psát o jejích vyhlídkách, ale omezím se jen na několik - víceméně polemických - poznámek na okraj její přítomnosti. Vyvodí-li z nich někdo něco i pro budoucnost, bude to jeho věc a odpovědnost za to padne na jeho hlavu.

(2)

Svého času byly československé poměry nazvány sugestivně «Biafrou ducha». Mnoho autorů - včetně mne samého - se pak porůznu vracelo, když uvažovali o tom, co se vlastně v československé kultuře po roce 1968 stalo, k průměru hřbitova.

Priznám se, že nedávno - když jsem znovu nějaké podobné přirovnání četl - se najednou ve mně začlo cosi proti němu bouřit.

Přínejmenším by se hodilo - po tolika letech - konkretizovat poněkud pole, kterého se ten průměr vlastně týká.

Pokud jde o počínání moci ve sféře kultury, tedy o tak zvanou «kulturní politiku», nepochybně stále platí: pořád se něco někde zakazuje, pořád se téměř nic nesmí, zrušené časopisy zůstávají i nadá-

OBSAH č. 5/1984

Šest poznámek o kultuře Václav Havel	1
Glosa k výročí Vilém Prečan	5
Psáno v létě Dalimil	7
Otevřený dopis do Perugie Dok. Charty 77 č. 13/84	9
Perugia, červenec 1984 Vladimír Tosek	11
O čem Rudé právo nepíše Z.H.	13
A o čem RP píše, aneb Tajemství památníku J.S.	16
Na pisku Sammy Zdatný	16
Paříž – Kolář – Fleischmann	17
Prohlášení Jiřího Pelikána agentuře ANSA	18
Jak jsem se stal zabíjákem Jiří Pelikán	18
V patové situaci Economicus	20
Zemědělské paradoxy -ba-	23
Kulva Zita H.	24
To si ešte dobre pamätám Miroslav Kusý	25
Uprostřed Evropy Michal Sedloň	27
Plky starých pánů Jiří Hanák	28
Zrodila se nová «věda» Lubomír Sochor	30
Popis zápasu Pavel Kohout	32
«Kto je spravodlivý...» Ján Mlynárik	40
Dvě kopie formulářů	42
Hlas na obranu Josef Mara	44
Jadranské dialogy -rd-am-vs	45
Sezóna v San Diegu Eva Procházková	48
Léto v Trondheimu Ludvík Vaculík	51
Zemřel přítel Čechů Igor Hájek	52
Dokument Charty 77 k 21. srpnu 1984	54
Zpráva z Prahy	54
Jaromír Šavrdla ohrožen na životě	55
Krátce z Ukrajiny	55
Sdělení VONSu 377, 380 (Olomoučtí katolíci, J. Gruntorád)	56
Konkurs na pravdu Jiří Ruml	57
In memoriam J.Z. Josef Škvorecký	58
Prizpůsobivost Michal Sedloň	59
Od jednotné školy Všudybil	60
Vaše slovo buď: «Ano, ano, ne, ne...»	61
Obrana jazyka -jg-	63
Jsmé (doopravdy) všichni Evropané (?) Jan Vladislav	64
Tajný autor Milan Šimečka	66
Vegu nad hlavou Eva Kantůrková	68
Právo na dějiny Dok. Charty 77 č. 11/84	71
Mluvíme Charty 77 k Dokumentu č. 11/84	75
Čí je svět Ludvík Vaculík	77
Lvi v Bolzanu Vladimír Tosek	78
Z žertáře Jana Klimenta	79
Putování Tvorby po stopách Oráčových Julián Slatina	79

LISTY řídí Jiří Pelikán s redakčním kruhem (Dušan Havlíček, Zdenek Hejzlar, Milan Horáček, Vladimír Horský, František Janouch, Cyril John, Karel Kaplan, Jiří Kosta, Karel Kyncl, A. J. Liehm, Artur London, Zdeněk Mlynář, Adolf Müller, Josef Pokštefl, Michal Reiman, Milan Schulz, Radoslav Selucký, Lubomír Sochor, Ota Šik, Vladimír Tosek, Ruth Tosková). **LISTY** jsou dvouměsíčník určený především čtenářům v Československu. Přečtete a předejte známým!

V ZAHRANICÍ je roční předplatné

DM 25. - (nebo ekvivalent v jiné valutě) pro Evropu;

DM 30. - pro USA, Kanadu, Izrael a další zámořské země (letecky);

DM 35. - pro Austrálii, N. Zéland, Jižní Afriku a Latinskou Ameriku (letecky).

PŘEDPLATNÉ a PRÍSPEVKY na tiskový fond (nikoli objednávky!) posílejte pouze na: **LISTY, Postscheckamt München 112 76-802.**

OBJEDNÁVKY časopisu a ostatní korespondenci (nikoli peníze!) posílejte pouze na adresu redakce: **LISTY, Vicolo della Guardiola 22, 00186 Roma.**